

Denne artikkelen kan kopieres fritt og viderefremidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

NM på ski på Strinda i 1948 og 1954

Av Bjørn Ulvin

Gjenreisningen av norsk skisport etter 2. verdenskrig

I Norges Skiforbunds årbok 1946 - 48 leser vi:

“Etter 5 tunge år kunne Norgesmesterskapet på ski igjen arrangeres. Skiidrett er nå engang vår nasjonalidrett, så interessen for årets renn både fra publikum og løpere var helt overveldende.

Ski- og ballklubben “Drafn” og Mjøndalen Idrettsforening sto som arrangører. De hadde fått Norgesmesterskapet tildelt for 1941, men så kom krigen og med den idrettsstreiken. Våre idrettsklubber rundt i Norges land husker nok det skriv som utgikk fra “Drafn” og Mjøndalen Idrettsforening høsten 1940 til ca. 400 klubber, den gang all idrett ble lagt død i vårt land. Vårt skriv lød:

”Da det skiforbund som klubbene selv har valgt og som har tildelt “Drafn” og Mjøndalen Norgesmesterskapet på ski 1941, ifølge forordning fra departementet for arbeidstjeneste og idrett og i følge meddelse fra Norges Skiforbund datert 9. desember 1940 er oppløst, anser hovedkomiteen at “Drafn” og Mjøndalen Idrettsforening er løst fra sin oppgave som arrangører av Norgesmesterskapet på ski 1941”.

Senere innløp et skriv fra det nazistiske Idrettsforbund undertegnet av dets leder, E. Reichborn Kjennerud, hvor han bl.a. ga uttrykk for at *“saken ikke bare er beklagelig, men at forholdet like overfor de tyske myndigheter er meget alvorlig i dag av denne grunn, og at han var bange for at avlysningen av dette og andre renn vil medføre alvorlige konsekvenser, idet de tyske myndigheter ser disse opplysninger som en rent politisk demonstrasjon uten grunnlag i idrettslige hensyn”.* Han ba om svar innen ukens utgang.

Hovedkomiteen ga følgende svar: *“Da det etter hovedkomiteens oppfatning ikke er kommet nye momenter til som kan forandre vårt standpunkt, henviser og fastholder hovedkomiteen seg til det vedtak som tidligere er fattet.”*

Avlysning av rennet i 1941 kostet ca. 5.000 kr for disse to klubbene.

Norgesmesterskapene i 1946 var lagt stort an. Mange vil si alt for storslagent, men gjensynet med idrettsmenn og publikum skulle feires etter disse tunge år. Minnene om disse dager i Drammen og Mjøndalen vil nok leve lenge blant dem som var til stede. Det var et stort arbeid som var nedlagt fra arrangørenes side, og de fikk også sin velfortjente ros, så vel i presse som i kringkasting.”

Det er neppe noen overdrivelse å si at store deler av det norske idrettsmiljøet var nede for telling etter 5 lange år med okkupasjon. Kanskje var det naturlig at NM ble lagt til Drammen i 1946. Men det var neppe opplagt at arrangementet av stafett og 50 km for året 1948 ble til-delt Strinda Idrettslag. Nivået i langrenn var ikke på topp i Trøndelag. Resultatlisten fra 1946 viser at på 17 km ble Erik Resell nr. 13, på 50 km var det ingen trønder på premielisten, mens Olav Odden knep en 2. plass på 30 km. Men så kom mesterskapet i stafett og 50 km i 1948.

NM i 1948.

I Norges Skiforbunds årbok 1946 - 48 kan vi lese:

”Rennet ble avviklet på Strinda med Strinda Idrettslag som arrangør.

Med erfaringer som laget hadde skaffet seg ved tidligere arrangerte renn og på andre måter, ble søknad om et mesterskapsarrangement sendt Norges Skiforbund. Søknaden ble innvilget, og stor var gleden på Strinda da dette ble kjent blant lagets medlemmer. Lagets formann Ivar Schjølberg, Anders Estenstad og andre hadde før arrangementet ble en kjensgjerning, arbeidet med saken. Allerede sommeren 1947 var representanter fra Norges Skiforbund på Strinda og undersøkte forholdene med hensyn til startplass og løypeterreng. Dette ble funnet i skjønneste orden.

I styremøte 10. juni 1947 ble arrangementets hovedkomité nedsatt. Denne besto av: Anders Estenstad, stevnets leder, Ivar Schjølberg, Olav Hellan, Erling Malmgren, Anthon Furuseth med Gustav Storleer som forretningsfører.

NM ved Åsvang skole i 1948. Bilde i Norges Skiforbunds årbok 1946 - 48.

Tilskuere i 1948.
Voll gård i bakgrun-
nen.
Bilde i Norges Ski-
forbunds årbok
1946 - 48.

Arbeidet ble nå forsert, og komitémøter avholdt med korte mellomrom. Arrangementets minste detalj ble av komiteen diskutert og tilrettelagt. En fordeling av den store arbeidsoppgave måtte til, og gruppeledere med hver sin spesialoppgave ble uttatt.

Disse skaffet igjen sine medhjelpere blant lagets medlemmer. 90 % av medlemmene, så vel mannlige som kvinnelige, ble hver på sin måte et ledd i arrangementsapparatet og arbeidet med liv og lyst for den felles sak (Ifølge årboken hadde laget 32 medlemmer).

Laget fikk god hjelp i sitt arbeid fra så vel fylkets som de kommunale myndigheter og skylder disse stor takk. I det hele tatt ble det vist stor imøtekommenhet hvor enn laget søkte bistand. Kontakten mellom hovedkomiteen og

gruppelederne ble holdt intakt gjennom rennkantoret som ble åpnet 15. januar 1948.

Da vi fikk melding om at H. K. H. Kronprins Olav ville overvære rennet, ville gleden på Strinda ingen ende ta.

Arbeidet med arrangementet var nå så godt forberedt og bearbeidet at kun været kunne skaffe oss vanskeligheter.

Det var i knappeste laget med snø på startplassen, og løypesjefens høyeste ønske var et par tommers nysnø. Det fikk han også oppfylt natt til renndagen.

Lørdag 14. februar var det løperfest i "Lohove" med legeundersøkelse. For innbudte arrangerte Strinda kommune middag i Britannia.

Vellykket arrangement

Renndagen 15. februar opprant med korte snøbyger, kald vind og enkelte solgløtt, men med ideelle føreforhold. Været bedret seg etter hvert utover dagen og ble strålende. Dette sammen med H.K.H. Kronprinsens nærvær, skolebarnas flaggborg og de 10 – 12 tusen tilskuere gjorde at rennet ble en idrettsfest og en opplevelse for oss strindinger som aldri vil glemmes.

Rennet ble åpnet kl. 9.30 presis med tale av Strindas ordfører, Almås, som ønsket H.K.H. Kronprinsen, løpere og publikum velkommen til Strinda. Deretter holdt sokneprest Winsnes en kort og manende andakt. På lagetts vegne talte hovedkomiteens formann Anders Estenstad, og til slutt Skiforbundets formann H. Rømcke.

Presis kl.10.00 til tonene av mesterskapets fanfare satte den første løper i 50-km av gårde. Kl. 10.15 startet stafetten. Alt gikk prikkfritt. Publikum ble holdt à jour med løpenes gang med meldinger fra 12, 26 og 38 km i 50 km, og 4,5 km i stafetten.

For øvrig spilte Divisjonsmusikken feiende marsjer for å forkorte publikums ventetid. Under løpene ble funksjonærer og pressefolk av lagetts dameavdeling traktert på det beste med kaffe, buljong, smørbrød og kaker, mens løperne fikk kjøttsuppe. Publikum fikk forfriskninger ved restauranter henholdsvis på “Lohovet” og “Veiskillet”.

Adresseavisen.

Adresseavisen skriver 16. februar om rennet:

”Magnar Estenstad suveren mester. 5 mil i sprintertempo ga overlegen seier i NM.”

Avisen skriver videre:

“Praktfullt stemne. Arrangementssuksess”.

“De som visste hva et norgesmesterskap på ski koster av arbeid og omtanke, misunte ikke Strinda Idrettslag da laget i fjor ble tildelt NM i 50 km og stafett. Enkelte syntes vel også det var dristig å legge i vei med et slikt arrangement, - ja, det fantes nok dem som så skeptisk på tingene helt til det siste.

Men arrangørene gjorde enhver tvil til skamme. Fra første stund gikk Strinda Idrettslag, med formann Schølberg, og hovedkomiteens formann, Anders Estenstad, med liv og sjel inn for arrangementet. Iveren smittet og fenget også utenfor arrangørens rekke, - til slutt var hele Strinda med, foruten en ikke ubetydelig gruppe fra Trondheim. Det var ikke nei i noens munn.

Resultatet er at vi fikk et norgesmesterskap som søker sin like i skihistorien. Drammen i 1946 hadde arrangementsprisen hittil, - Strinda ligger iallfall ikke under. Flere detaljer gjør at vi setter

Strinda over, bl.a. for servicen overfor løperne og funksjonærene.

Det så ikke lyst ut fra morgenen av. Tunge, svarte snøskyer lå over Leksvikfjellene og bebudet nedbør, - snødd hadde det gjort også om natten. Sørvesten blåste friskt, - og den kjennes ikke minst oppe på Strinda, - nei, det så slett ikke lovende ut. Men arrangørene hadde værmeldingene fra beste hold, så de gruet ikke. Og optimismen var berettiget. Allerede i 8-tiden begynte vinden å snu nordlig, og siden ble forholdene bedre etter som tiden gikk. Solen kom frem og lokket mann av huse.

Alle veier gikk til Strinda. Det var noe tynt til å begynne med, men så seg strømmen tett og jevnt opp til startste-

Magnar Estenstad, Leik, Hølonda. Norgesmester på 50 km i 1948. Bilde i Norges Skiforbunds årbok 1946 - 48.

det. Samtidig var løypene kranset av tusener av tilskuere, - langs stafettløypa sto folk som en mur, fortalte løperne, og løypa var en mil lang.

Ved innkomst på 50 km sto folk på det tettete, og da var nok 10 – 11 000 mennesker samlet i området omkring Åsvang skole”.

God trønderinnsats

Den offisielle resultatlisten gjengitt fra Norges Skiforbunds årbok for 1946 - 48 viser følgende:

50 km langrenn:

- 1: Magnar Estenstad, Leik 3.35,24
- 2: Halvard Egge, Alvdal 3.38,28
- 3: Arnljot Nyås, Østerdølene 3.40,08
- 4: Ola Kveberg, Alvdal 3.41,56
- 5: Fredrik Husby, B.I.L 3.42,00
- 6: Ole Kjøsnes, Vikvarvet 3.41,11
- 7: Mons Holås, Leksvik 3.45,05
- 8: Kåre Tømte, Skeid 3.47,02

Videre finner vi trøndere på 13.-14.-15.-16.-17. - 18. – 19. – og 20. plass.

Det var med andre ord 12 trøndere blant de 20 beste, noe som må karakteriseres som fremragende.

3 x 10 km stafett:

Den gang konkurrerte man kretsvis i stafetten, og den gikk faktisk samtidig med 50 km. Norgesmester ble Gudbrandsdal. På de neste plassene kom

Nord-Østerdal, Hedmark, Sør-Trøndelag og Hallingdal.

1954 - igjen store dager på Strinda.

Som i 1948 var det feststemte dager på Strinda 30. - 31. januar 1954 da Norgesmesterskapet på ski i disiplinene 50 kilometer og stafett ble arrangert med start og innkomst ved Åsvang skole. Som så mange ganger senere ble det trøndersk seier, og den store helten også dette året var Magnar Estenstad fra idrettslaget Leik.

Resultatlisten viser en sterk trønderdominans. Stafetten ble vunnet av Leik ved løperne Rolf Gaustad, Magnar Estenstad og Ola Unsgård. De var 3 minutter foran neste lag som var Alvdal. Etter

disse kom BUL I, Vestre Trysil, Snøhetta, Freidig, Ranheim og Troll.

På 50 km ble Magnar Estenstad vinner - vel 4 minutter foran Edvind Landsem fra Troll, videre fulgte Martin Stokken fra Selsbakk og deretter Idar Dahl fra Strindheim. Først på 5.plass kom første "ikketrønder" – Erling Beck fra Raufoss – nesten 9 minutter etter vinneren.

Norges skiforbunds årbok 1954.

Også dette året er det en årbokartikkel om mesterskapet skrevet av arrangøren. Der står bl. annet:

“Med det vellykkede skimesterskapet på Strinda i 1948 i frisk erindring, kunne det synes litt fordringsfullt at Strinda Idrettslag meldte seg som søker igjen til

Skiarenaen og Åsvang skole i 1954. Foto: Schrøder.

Skiarenaen og Voll gård 1954. Resultattavla står ute på jordet i høyre del av bildet. Foto: Schrøder.

mesterskapet i 1954. Men grunnen var at Sør-Trøndelag skikrets fylte 50 år i 1954, og at det på forhånd var avtalt at kretsen skulle være medarrangør dersom Strinda igjen fikk arrangementet. Og det var vel først og fremst som honnør til denne driftige skikretsen at vår søknad ble innvilget.

Det var selvsagt stor glede da vi fikk melding om at Skiforbundet hadde gitt oss oppgaven å arrangere N.M., og det ble straks gått i gang med forberedelsene. Erfaringene fra 1948 kom til god nytte, og ildsjelen fra det arrangementet, Anders Estenstad, var selvskreven som formann i hovedkomiteen, så meget mer som han nå også er formann i skikretsen. Hovedkomiteen besto for øvrig av An-

ton Furuseth, Ole Skavdahl, Per Juul og Halvdan Mjøen fra Strinda Idrettslag, og Eugen Hauan og Einar Smedås fra skikretsen.

Overgangen fra kretsvis stafett til klubbstafett var nytt av året og skapte ekstra problemer. Det syntes innlysende at de to renn ikke kunne avvikles samtidig, da det sikkert var mange av løperne som gjerne ville delta i begge. Det ble derfor foreslått overfor Skiforbundet at stafetten skulle gå lørdag og 5-mila søndag, hvilket ble godkjent.

Som startsted ble valgt det samme som i 1948. Her var det god oversikt for publikum som kunne følge løperne over en strekning på 5 – 600 meter i start og inn-

NM i 1954. Kronprins Olav med Anders Estenstad til venstre og skiforbundets formann Arvid Fossum til høyre. Åsvang skole i bakgrunnen. Foto: Schrøder.

komst, ved vekslingen i stafetten, og ved passering midtveis i 5-mila som var 25 kilometer x 2. Meldestasjoner ble opprettet på 5 og 15 kilometer i 5-mila og midtveis i stafetten, foruten at løperne ble meldt noen hundre meter før mål.

Rammen omkring mesterskapet lørdag var den best tenkelige: Kronprinsbesøk, skyfri himmel, skolebarn med flagg, Divisjonsmusikken, sløyfebehangte, travle funksjonærer – og en ypperlig startplass.

Bare gradene kunne ha holdt seg litt nærmere 0 – nå var de 12 – 13 under, og i tillegg hertil den bekjente Snaustrinda-

snoen. Så det var ikke rart om Hans Kongelige Høyhet denne gang ofret sin kjære six-pence til fordel for skinnlue.

Etter hilsningstaler av ordfører Almås, hovedkomiteens formann Anders Estenstad og skiforbundets formann, Arvid Fossum var det klart for start. På slaget kl.13 gøyv de 19 løperne bortover den lange flata for å sikre seg den best mulige posisjon før løypa smalnet av.

Søndag var rammen om arrangementet akkurat den samme som dagen før, bare at det var noen grader kaldere (-15), hvilket dessverre hadde sin innvirkning på publikumsfremmøtet som ikke var så

stort som ventet. Starten ble utsatt en halv time i håp om at kulda skulle gi seg litt, og etterhvert tok solen knekken på den verste råfrosten. Det var parvis start og 58 påmeldte”.

Adresseavisen skriver.

Kronprinsen som argument for skiløype ved Bergheim

I en forhåndsomtale fredag 29. januar skriver Adresseavisen bl.a.;

“Strinda herredsstyre vedtok i sitt møte i går enstemmig det fremlagte forslag til trace til skiløype til Estenstad. Herredsstyret bemyndiget formannskapet til å inngå avtaler med grunneierne om avståelse av grunn. Det ba bygningssjefen snarest å legge frem forslag til regulering.

Taknes (K) tok ordet og beklaget at man nå bokstavelig talt kjørte seg fast på ski i området Bergheim – Hegdal. Området er i ferd med å bli bygget helt igjen.

Da Kronprinsen var på Strinda som tilskuer til skimesterskapet i 1948, gikk han en tur rundt Bergheimkalotten på ski. Hvis han vil forsøke å gjøre det samme under mesterskapet denne helgen, risikerer man at han blir jaget av huseierne som har bygget i området – uttalte representanten spøkefullt. Det er beklagelig at det har utviklet seg slik”.

Rennet.

Mandag 1. februar 1954 har Adresseavisen følgende overskrift for begge løpene:

”Trønderske mestre og trøndersk bredde i ski-NM.”

Om stafetten har avisa følgende overskrifter:

“Hølonda-trio “leikte” seg til seier i den første klubbstafetten.

Alvdal 2er – BUL nr. 3.

Glimrende løp av Sv. Stenheim førte “Snøhetta” frem til 5.plass foran Freidig, Ranheim og Troll”.

Videre står det:

“Det var tre glade gutter som vekslet faste håndtrykk etter at Leik lørdag hadde sikret seg seieren i den første klubbstafett i norsk skimesterskaps historie. Ankermannen Ola Unsgård, enda sliten og svett der han nyss hadde passert mål, Magnar Estenstad trygg og solid, også smilende som vi sjelden har sett han, og “ungkalven” Rolf Gaustad, som skinte som en sol over hele det trivelige ansiktet sitt.

Men så var også Hølonda-seiren så klar som bare mulig. Kun fattige 1 sekund manglet nemlig på at Alvdal, som nokså overraskende la beslag på 2. plassen foran BUL, hadde vært 3 minutter etter i mål. Uten Hallgeir Brenden var Vestre Trysil på forhånd avskrevet som mester-

Stafettveksling i 1954. Foto: Schrøder.

skapsaspirant, men greide likevel 4. plassen, og det til tross for at Erik Sør-gård på 2. etappe var så uheldig å brenke en ski.

Av Trønderklubbene var det overraskende Oppdalslaget med det klangfulle fjellnavnet, - Snøhetta som kom nærmest Leik. Fra beskjeden 16. plass ved første veksling arbeidet først Egil Skjøtskift og deretter Sverre Stensheim, laget sitt frem til en så god slutt plassering som nr. 5.

Freidig som hadde ledet etter 1. etappe, hvor Arnold Grønningen leverte et utmerket løp, knep 6.plassen foran Ran-

heim, som hadde ligget som nr. 2 ved 2. veksling etter ypperlig innsats av Øistein Saksvik. Troll var tippet som Leiks hardeste konkurrent om mesterskapet, men fikk ikke klaff denne gang. Knapt noe norsk lag har imidlertid et så stort løpermateriell å ta av som rindalingene, så de kommer nok sterkere igjen allerede ved neste korsvei”.

For femmila var overskriftene:

“Estenstads 18de 50 km. hans hurtigste hittil?

Ubrutt seiersrekke: 5 mesterskap på 5 NM-starter på 5 mil!